

מוגנות ילדים ונוער בספורט

ממצאי הליך שיתוף עם
בני ובנות נוער ספורטאים.ות

ינואר 2025

כתיבה:
עו"ד עדי נעמת ועו"ד נעם וילדר

כתיבה:

עדי נעמת, עו"ד, מנהלת תחום השתתפות ילדים ונוער, המועצה לשלום הילד.
נעם וילדר, עו"ד, אחראית תחום מוגנות ילדים בספורט, המועצה לשלום הילד.

עיצוב גרפי: **מיתר לובוצקי - אביאור**

ליווי מקצועי:

נורית שרביט, מנהלת המחלקה לספורט נשים וספורט עממי, משרד התרבות והספורט.
מורן מסיקה אידלמן, ראשת מנהל הספורט במשרד התרבות והספורט, לשעבר מנהלת המרכז לקידום ספורט נשים – אתנה.
ורד וינדמן, עו"ד, מנכ"לית המועצה לשלום הילד, מייסדת 'פרלמנט הנוער'.
דניאלה זלוטניק רז, עו"ד, סגנית יועצת משפטית ומנהלת תחום מחקר ומדיניות, המועצה לשלום הילד.

תודות והערכה:

אנו מודים מקרב לב לשותפים להליך:

שי אברהמי, לשעבר מנכ"ל מכון וינגייט, המכון הלאומי למצוינות בספורט.
רתם וינברג, לשעבר רכזת מרכז למידה ומח"מ, האקדמיה למצוינות בספורט, מכון וינגייט.
זהר סלוצקי שירן, עובדת סוציאלית, האקדמיה למצוינות בספורט וינגייט, מכון וינגייט.
יואב פרידמן, עובד סוציאלי, האקדמיה למצוינות בספורט וינגייט, מכון וינגייט.
תודה מיוחדת ל**גיל מעין** ז"ל, מנהל האקדמיה למצוינות בספורט וינגייט דאז, שתמך בהליך השיתוף מתחילתו והכיר בחשיבות של שמיעת בני ובנות הנוער בנושא.
תודה למדריכות שליוו את בני ובנות הנוער במפגשים – **אסתר אברמוביץ' ועומר זילברמן**.
תודה גדולה לבנות ובני הנוער הספורטאים מאקדמיית וינגייט למצוינות בספורט על השתתפותם, הבעת עמדתם, ותרומתם החשובה לעיצוב מדיניות מיטבית עבור ילדים ונוער בספורט בישראל.

תודה לאנשי ונשות המקצוע שלקחו חלק במפגש ההיוועצות:

נורית שרביט, מנהלת המחלקה לספורט נשים וספורט עממי, משרד התרבות והספורט;
מורן מסיקה אידלמן, ראשת מנהל הספורט במשרד התרבות והספורט, לשעבר מנהלת המרכז לקידום ספורט נשים – אתנה;
שרון זאבי, לשעבר ממונת מוגנות בהתאחדות הכדורגל;
ערן גלבוע, מפקח על פנימיות וממונה על קידום הספורט, המנהל לחינוך התיישבותי, משרד החינוך;
אבישי רגב, מנהל פיתוח תוכן ותכניות שטח, עמותת 'ערכים בספורט';
שי אברהמי, מנכ"ל מכון וינגייט, המכון הלאומי למצוינות בספורט;
יואב פרידמן, עובד סוציאלי, האקדמיה למצוינות בספורט וינגייט, מכון וינגייט;
רתם וינברג, לשעבר רכזת מרכז למידה ומח"מ, האקדמיה למצוינות בספורט, מכון וינגייט;

תוכן עניינים

4	פתח דבר
5	מבט על ומבט קדימה
7	בני ובנות נוער דנים בנושא מוגנות ילדים ונוער בספורט
7	א. על מוגנות ילדים ונוער בספורט
7	ב. כיצד עבד הליך השיתוף
8	ג. תובנות והמלצות בני ובנות הנוער הספורטאים.ות
13	נספח תוצר משותף - עלון לילדים ונוער על מוגנות בספורט

פתח דבר

אני מברכת על פרסום דוח ממצאי הליך שיתוף עם בני ובנות נוער ספורטאים מאקדמית וינגייט למצוינות בספורט. הדוח מהווה משאב ידע ייחודי ורלוונטי, המסייע לפעילות החשובה והענפה של משרד התרבות והספורט להבטחת מוגנות בספורט בישראל. אני בטוחה כי יש בו כדי לתרום תרומה משמעותית לפיתוח הידע בכל הקשור למוגנותם של ילדים וילדות בעולם הספורט, ולגיבוש מדיניות מתאימה בתחום מתפתח זה.

העיסוק בספורט תורם משמעותית לחיזוק ולפיתוח כישורים, ערכים ומיומנויות גופניות וחברתיות, בפרט בקרב ילדים וילדות. חשיבותו של הספורט לבריאות ולחוסן נפשי וגופני הופכת את הפגיעה במסגרתו לייחודית ולקשה באופן מיוחד. מעבר להשפעה השלילית של פגיעה זו על הספורטאים, העובדה כי היא בוצעה במסגרת פעילות הספורט עלולה להוביל לחוויה שלילית מספורט ולנשירה.

משרד התרבות והספורט מחויב לקידום התחום של מוגנות בספורט, בכל הענפים, ולכלל הספורטאים. ות – בוגרים. ות ילדים. ות. לצורך כך, משרד התרבות והספורט קבע, כי החל משנת 2023, על איגודי או התאחדויות ספורט למנות ממונה על מוגנות בספורט, וזאת כתנאי סף לקבלת תקציב תמיכה בגופי הספורט. המשרד עוסק בנוסף בקידום מדיניות, חקיקה, ובהגדרת התפקיד של ממונה המוגנות בספורט בשיתוף פעולה עם המרכז לקידום ספורט נשים – אתנה, הוועד האולימפי בישראל, וכלל גופי הספורט.

מינהל הספורט והמרכז לקידום ספורט נשים – אתנה מקדמים ומשקיעים מאמצים רבים לקידום תחום המוגנות בספורט והבטחת מרחב מוגן ובטוח בספורט מפני פגיעה והתעללות, בין היתר באמצעות ביצוע הכשרות לממונות על מניעת הטרדות מיניות וממונות מוגנות בספורט באיגודי ספורט, וקידום מרכז תמיכה לממונות מוגנות בספורט לשם התייעצות – לרבות בשיתוף עם המועצה לשלום הילד.

בימים אלה משרד התרבות והספורט בהובלת השר מיקי (מכלוף) זוהר מקדמים את מדיניות תחום המוגנות בספורט באמצעות חקיקה ושיתוף גופי הספורט. תחום זה, כמובן, יכלל כחובה בכל נושאי ההכשרה לבעלי העניין המעורבים בספורט, בהם ספורטאים. ות, הורים, מאמנים. ות ומעטפת מקצועית, ומנהלים.

במסגרת הליך השיתוף, נחשפנו לראות בני ובנות נוער חדורי מטרה שבחרו בספורט בראש סדר עדיפותם. לעיתים, כשההישגים בראש מעייניהם, נושא המוגנות בספורט לא היה מוכר להם והם הדגישו את החשיבות והצורך בהעלאת המודעות לספורט בטוח, ועל הצורך הנדרש בלדבר על הנושא.

ההחלטה לקיים הליך שיתוף ייחודי עם בני ובנות נוער ספורטאים. ות בנושא מוגנות בספורט הינה פורצת דרך. הליך השיתוף אפשר לנו לשמוע את תובנותיהם החשובות של בני ובנות הנוער על מנת להטמיען בהליך פיתוח המדיניות העתידי של המשרד בתחום המוגנות בספורט. הבחירה להוביל הליך זה, יחד עם המועצה לשלום הילד, משקפת את ההכרה של משרדנו בבני ובנות נוער ספורטאים. ות כבעלי ניסיון ותפיסות ייחודיות בכל הנוגע לחוויותיהם בספורט, והמענים הדרושים להם, וכן בצורך להקשיב להם ולתת להם הזדמנות להשפיע על קבלת ההחלטות הנוגעות להם. אנו גאים בהליך שיתוף זה ובתוצריו, ותודתנו הרבה לבני ובנות הנוער שהיו שותפים לדרך והקדישו ממרצם וזמנם לקידום הנושא.

נורית שרביט

מנהלת המחלקה לספורט נשים וספורט עממי
משרד התרבות והספורט / מינהל הספורט

מבט על ומבט קדימה

המועצה לשלום הילד פועלת לקידום שיתוף בנות ובני נוער בהליכי קבלת החלטות וקביעת מדיניות בנושאים הנוגעים לחייהם. במסגרת זו, המועצה מפעילה מזה שש שנים את [פרלמנט הנוער](#) - תוכנית חדשנית וייחודית לקידום השתתפות נוער בקביעת מדיניות. חזון המועצה לשלום הילד הוא להוביל שינוי עומק בהליכי חקיקה וקביעת המדיניות בישראל, באופן שמכיר בזכותם של בני ובנות נוער - מקבוצות אוכלוסייה מגוונות - להשתתף, להביע את עמדתם, ולהשפיע על נושאי מדיניות הנוגעים לחייהם, בימי שגרה וחירום, והכל ברוח אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד.

הליך השיתוף שקיימה המועצה לשלום הילד בנושא מוגנות ילדים ונוער בספורט עם בנות ובני נוער ספורטאים במהלך שנת הלימודים התשפ"ג (טרם מאורעות ה-7 באוקטובר ומלחמת 'חרבות ברזל'), והוא חלק ממהלך רחב לקידום התחום של מוגנות בספורט בישראל, בהובלת משרד הספורט. מעבר לכך, מדובר בהליך שיתוף חלוצי וייחודי בישראל במספר היבטים. ראשית, ההליך מהווה '**אבן דרך ביישום זכותם של בני ובנות נוער מקבוצות ייחודיות, או אלה בעלי מאפיינים מיוחדים, להשמיע את קולם ולהשתתף בנושאי מדיניות ממוקדים** המשפיעים עליהם ונוגעים ישירות בחייהם שלהם - דוגמת בני ובנות נוער ספורטאים הדנים בתחום של מוגנות בספורט. שנית, הליך השיתוף **עוסק בנושאים רגישים של הגנה ומוגנות**. שיתוף נוער בנושאי הגנה הינו מאתגר יותר משיתוף נוער בנושאי מדיניות 'כלליים', ומחייב רגישות וזהירות מוגברת על מנת למנוע סיכון ופגיעה, ולהבטיח את מוגנותם ופרטיותם של המשתתפים. ות בהליך. 1 בשל כך, פיתוח הליך השיתוף נעשה על ידי צוות רב-מקצועי של עורכות דין ועובדות סוציאליות במועצה לשלום הילד, להן מומחיות מיוחדת הן בשיתוף נוער והן בתחומי הגנה ומוגנות. ושלישית, העובדה כי הליך השיתוף נערך במקביל לצעדי מדיניות משמעותיים לקידום תחום מוגנות בספורט גרם לכך שלממצאיו כבר ניכרת **השפעה 'בשטח'**. כך למשל, הליך כתיבת חוברת העבודה לממונות המוגנות בגופי הספורט, התבסס, בין היתר, על תובנותיהם והצעותיהם של בני ובנות הנוער הספורטאים בהליך. כמו כן, בני ובנות הנוער הספורטאים השתתפו בפיתוח התכנים ובעיצוב של עלון לילדים ונוער על מוגנות ילדים בספורט, שעתיד להיות מופץ בקרב כלל גופי הספורט.

במסגרת הליך השיתוף זכינו לפגוש בני ובנות נוער סקרנים, דעתניים, ובעלי עניין להביע את עמדתם בנושא מוגנות ילדים ונוער בספורט. בנוסף, שותפינו מקרב משרדי ממשלה וגורמי מקצוע הפגינו רצינות ועניין כן בהקשבה לבני ובנות הנוער והכירו בערך ובחשיבות של דבריהם לצורך קביעת מדיניות מיטיבה ומתאימה לילדים ונוער בישראל.

מסמך זה מאגד את התובנות וההצעות שעלו בדיוני קבוצת השיתוף. אנו בטוחות כי הוא יאפשר לקוראיו להתרשם מהתובנות וההצעות של המשתתפים והמשתתפות הספורטאים, שמשקפות את החוויות, הניסיון והדעות שלהם - על השונה והדומה. דבריהם של בני ובנות הנוער הספורטאים מדברים בעד עצמם ואנו מקוות, כי הדוח יתרום לקידום ההכרה בזכות, בחשיבות ובערך של שיתוף בני ובנות נוער בנושאי מדיניות הנוגעים לחייהם בכלל, ובתחום הספורט וקידום מוגנות ילדים ונוער בספורט, בפרט. בתקופה קשה זו של מלחמה, על השלכותיה המרובות. הצורך בשמירה על אורח חיים בריא ופעיל מקבל משנה חשיבות. על רקע זה, בולטת אף יותר החשיבות שבהבטחת המוגנות של ילדים ונוער במסגרות אלו.

1 על שיתוף נוער בהקשרי הגנה: נעמת, ע. & זלוטניק רז, ד. (2023), 'שיתוף ילדים וילדות בקביעת מדיניות בנושאי הגנה: למידה מפרלמנט הנוער של המועצה לשלום הילד', נקודת מפגש, גיליון 24, עמ' 78-83. <https://bit.ly/3NZym5E>

אנו במועצה לשלום הילד נמשיך להשקיע מאמצים לקידום ופיתוח התחום של שיתוף ילדים בקביעת מדיניות, בזמני שגרה וחירום, ולהטמעתו באופן שיטתי, סדור ומשמעותי שיבטיח את זכותם של ילדים ונוער להביע עמדה, להשתתף, ולהשפיע על קביעת מדיניות בנושאים הנוגעים להם.

נעם וילדר, עו"ד

אחראית תחום מוגנות ילדים בספורט
המועצה לשלום הילד

עדי נעמת, עו"ד

מנהלת תחום השתתפות ילדים ונוער
המועצה לשלום הילד

הליך שיתוף בנושא מוגנות ילדים ונוער בספורט

1. על מוגנות ילדים ונוער בספורט

הספורט מהווה זירה משמעותית עבור ילדים ונוער, שתורמת להתפתחותם, לבריאותם, לרכישת כישורים ומיומנויות, לגיבוש ערכים, ועוד. לצד זאת, בשנים האחרונות גוברת ההכרה כי ילדים ונוער עלולים גם להיחשף למקרי אלימות ופגיעה בספורט, וכי המאפיינים הייחודיים של עולם הספורט הופכים אותו לזירה בה ילדים הינם פגיעים במיוחד לתופעות פוגעניות ופסולות, לרבות אלימות, כמו גם לזירה אשר מקשה על חשיפה ודיווח של מקרי פגיעה, על טיפול בתופעות אלו ועל מיגורן. לפיכך, לפיתוח התחום של מוגנות בספורט נודעת חשיבות רבה, ולאחרונה חלה תנופה משמעותית בעשייה, ברמה הבינלאומית, האזורית, המדינתית, ובקרב גופי ספורט עצמם.

מוגנות בספורט (Safeguarding in Sport) הינו מושג רחב המתייחס לנקיטת הליכים וצעדים שונים במטרה להבטיח שכלל הספורטאים נהנים מסביבה ספורטיבית בטוחה ומוגנת.

המונח מוגנות בספורט מתייחס הן לנקיטת צעדים למניעת - או לכל הפחות לצמצום - מצבי פגיעה, התעללות ואלימות, על סוגיה (אלימות פיזית, נפשית, מינית, הזנחה, בריונות וביוש - לרבות פגיעות במרחב הדיגיטלי), והן לנקיטת צעדים לטיפול במקרים שאירעו במסגרת ספורט, ולמתן תמיכה וסיוע לספורטאים שנפגעו. מקרי פגיעה כאמור יכולים להתרחש בין הספורטאי לגורם סמכות בספורט (למשל, מאמן) וכן בין הספורטאי לקבוצת השווים (קרי, חברי הקבוצה או ספורטאים אחרים).

להבטחת מוגנות בספורט השפעה משמעותית על רווחת הספורטאי ושלומו. כאשר מדובר בילדים ספורטאים קידום תחום המוגנות בספורט נגזר, בין היתר, מזכויותיהם להגנה, להביע דעה ולהשתתף, ולפנאי ולמשחק, המעוגנות באמנת האו"ם בדבר זכויות הילד.

להרחבה על מוגנות ילדים בספורט: זלוטניק רז, ד. & וינדמן, ו. (2023), ['משחקים על בטוח': מוגנות ילדים וילדות בספורט - תמונת מצב ומחשבות לקראת יישום בישראל](#), פרסום המועצה לשלום הילד וקרן דניאל הווארד.

2. כיצד עבד הליך השיתוף?

הליך השיתוף התמקד בקשיים, בצרכים ובמענים הנדרשים של בני ובנות נוער ספורטאים בתחום של קידום מוגנות בספורט, זאת על רקע החובה למנות ממונות מוגנות באיגודי והתאחדויות ספורט, והצורך בבניית תפקידן והגדרת סמכויותיהן. כמו כן, במסגרת הליך השיתוף נערכה היוועצות עם הנוער באשר לתוכנו ועיצובו של עלון ידידותי ונגיש לילדים ונוער ספורטאים, אשר נועד לעלות מודעות למוגנות בספורט ולתפקידה של ממונת המוגנות בגופי הספורט.

הליך השיתוף נערך עם כ-20 בני ובנות הנוער ספורטאים באקדמית וינגייט למצוינות בספורט, בני 15-14, וממגוון ענפי ספורט (כגון כדורסל, כדורמים, כדור-עף, ג'ודו, סייף ועוד). המפגשים התקיימו במכון

וינגייט, באופן ובשעות שמתאימים לצרכיהם המקצועיים וללוחות הזמנים שלהם. כמו כן, ההליך כלל מספר מפגשים שונים בליווי והדרכה מטעם המועצה לשלום הילד. מפגשים אלו כללו רכיבי למידה על קביעת מדיניות, זכות ההשתתפות ואמנת האו"ם בדבר זכויות הילד, ונושא השיתוף עצמו.

מפגש השיא של ההליך היה מפגש של בנות ובני הנוער הספורטאים עם נציגי משרדי ממשלה וקובעי מדיניות בכירים, אשר קיימו יחד היוועצות, דיאלוג ודיון בנושא ('מפגש היוועצות'). לקובעי המדיניות ואנשי ונשות המקצוע ניתנה ההזדמנות להיוועץ ישירות עם הנוער, ולבני ובנות הנוער הספורטאים ניתנה הזדמנות לשאול שאלות ולקבל מידע בנושא, לצורך חידוד הצעותיהם לקידום מדיניות מיטיבה עבורם. לאחר הליך הלמידה, הדיונים וקיום ההיוועצות, בני ובנות הנוער הספורטאים גיבשו את התובנות שלהם ואת המלצותיהם להמשך פעולה.

3. תובנות והמלצות בני ובנות הנוער הספורטאים.

במסגרת הליך השיתוף ומפגש ההיוועצות עם קובעי המדיניות ואנשי ונשות המקצוע, דנו בנות ובני הנוער הספורטאים (להלן בחלק זה, 'המשתתפים') בסוגיות מרכזיות הנוגעות למוגנות ילדים ונוער בספורט, ולהלן תובנותיהם והצעותיהם:

א. מוגנות ילדים. ונוער בספורט - היבטים כלליים:

1. בנות ובני הנוער המשתתפים. ו. בהליך השיתוף ציינו כי **העיסוק בספורט חשוב מאוד עבורם**, ומהווה חלק מרכזי בחייהם. כך, המשתתפים. ו. הגדירו את העיסוק בספורט כ-**"דרך חיים"**, **"שמרור"**, **"הנאה"**, **"למידה"**, **"עבודה קשה"**, **"מקום בריחה"**, **"כף"**, **"מקום לפרוק אנרגיות"**, **"חלום"**, ועוד. יחד עם זאת, הם שיתפו, כי לצד התחושות החיוביות שהם מפיקים מהעיסוק בספורט, הם נתונים ללחץ ומתח רב בשל האינטנסיביות הכרוכה בו, ורצונם להתמקצע ולהצטיין בו.
2. הרב המוחלט של המשתתפים. ו. לא נחשפו למונח 'מוגנות בספורט' לפני הליך השיתוף. אלא, הם התייחסו להיבטים הנכללים תחת מונח זה כמניעת אלימות או הגנה באופן כללי. לאחר הסבר על המונח, המשתתפים. ו. ציינו כי, בעיניהם, הבטחת מוגנות בספורט כוללת את זכותם של ילדים ונוער ספורטאים להרגיש בטוחים בסביבה הספורטיבית בה הם נמצאים, ומבטאת את הציפייה שלהם ללקיחת אחריות מצד מבוגרים להגנה עליהם, ולנקיטת פעולות שונות לקידום התחום. **"בתור ילדים לפעמים קשה להזיז הרים"**; **"ילדים לא יכולים תמיד להשפיע על המציאות אבל המבוגרים כן"**. בהקשר זה, **המשתתפים. ו. הדגישו את הצורך בלמידה, הכשרה, והעלאת מודעות לתחום של מוגנות בספורט, ובכלל זה גם למונח ומשמעותיו**, בקרב ספורטאים צעירים.
3. **בקרב כמחצית מהמשתתפים. ו. עלה כי במהלך שנות עיסוקם בספורט, הם עצמם חשו כי הם אינם בטוחים דיים בסביבה הספורטיבית שלהם**. בהקשר זה, מרבית המשתתפים. ו. ציינו כי הם חשים יותר מוגנים ו- 'עטופים' בסביבת הפנימיה, בה יש צוות מקצועי רחב (למשל, מדריכים, אימהות בית, רכזים, עובדים סוציאליים, צוות פרה רפואי, ועוד), מאשר בגוף הספורט המקומי בו הם נהגו, או עדין נוהגים, להתאמן. לצד זאת, מיעוט מהמשתתפים. ו. סברו כי הרגישו יותר מוגנים ובטוחים בעיסוק בספורט בסביבה הביתית, בשל המעטפת המשפחתית והסביבה המוכרת.
4. המשתתפים. ו. התייחסו למספר תופעות שליליות בספורט, בהן פגיעות רגשיות, פיסיות וחברתיות. לדבריהם, **מרבית הפגיעות בספורט מבוצעות בין חברי הקבוצה או בין ספורטאים. ו. לדמויות סמכות בספורט, כמו המאמן**.

5. מרבית המשתתפים.ות סברו כי ישנם מצבים או אירועים הדורשים התייחסות מיוחדת או מוגברת להבטחת מוגנות ילדים ונוער בספורט לרבות תחרויות בינלאומיות; בתקופות לפני ואחרי משחקים או תחרויות חשובים; באימונים מעורבים של בנים ובנות; ועוד. עוד עלה בקרב המשתתפים.ות כי יש להבטיח התייחסות מוגברת לתחום המוגנות "ככל אינטראקציה בין מאמן לספורטאי".

ב. דמות המאמן והדינמיקה הקבוצתית:

1. בקרב המשתתפים.ות הייתה הסכמה רחבה על כך שהמאמן מהווה דמות משמעותית במיוחד עבור ספורטאים. בעוד שחלק מהמשתתפים.ות רואים במאמן דמות חיובית ("בן אדם שאני יכול לסמוך עליו", "נתן לי ביטחון", "מאמין בי", "פה בשבילי"), חלקם גם ציינו כי המאמן יכול להיחווה על ידם גם כדמות מאיימת ולא נגישה ("מפחיד", "קשוח" ו"מוריד לי את הביטחון").

2. לפי המשתתפים.ות, ישנם מאמנים משמעותיים, מעצימים ונגישים, זאת אף מעבר לעיסוק בספורט, ואילו אחרים שהקשר איתם הוא ענייני, מרוחק ולעיתים 'קשוח' ואף פוגעני. כמו כן, המשתתפים.ות ציינו כי הקשר עם מאמן ספציפי גם יכול להשתנות בין ספורטאי לספורטאי (כך, בשל הקשר האישי ביניהם, מאמן מסוים עשוי להיות משמעותי וחיובי במיוחד עבור ספורטאי אחד, אך מרוחק וקשוח עם ספורטאי אחר). בהקשר זה חלק מהמשתתפים.ות שיתפו כי לעיתים הם מפחדים לדווח על פגיעה למאמן שנחשב בעיניהם 'קשוח' וממשיכים לתרגל ולהתאמן עם הפגיעה.

3. מרבית המשתתפים.ות חשים כי אין להם מקום לשתף בתפיסות שלהם או להציע הצעות הנוגעות לשינויים באימון או להתנהלות הקבוצה. בעניין זה הדגישה אחת המשתתפות כי יש 'מחיר' לביקורת כלפי המאמן והתנהלותו. "יש חשש שלבקר את המאמן יעלה בפגיעה מקצועית - אתה תייד ובמקרה גם לא תפתח במשחק בשבת, במיוחד אצל מאמנים 'קשוחים' שאצלם זה לא נסתר אלא בגלוי - אתה תייד לו והוא יבהיר מאוד ברור לא רק לך, אלא לכל הקבוצה מה עשית ושגאלו זה אתה לא פתח שבת".

4. בנוסף, המשתתפים.ות התייחסו למספר תופעות שליליות נפוצות מצד מאמנים המצריכות התייחסות והסדרה:

א. הפליה ויחס מועדף לספורטאים מסוימים: לדברי המשתתפים.ות, זה טבעי אם מאמן מתחבר יותר לאחד או יותר מחברי הקבוצה, אך החצנה ומתן ביטוי לכך בפועל הינה בעייתית ופוגענית. למשל, כאשר 'ספורטאי.ת מועדפת.ת' מבצע תרגיל בצורה לא טובה מספיק, המאמן יעודד אותו ויגיד מילים טובות (למשל, "לא נורא"), אך אם מצב דומה יקרה למתאמן.ת אחר היחס מצד המאמן עשוי להיות שלילי, עד כדי צעקות. בהקשר זה, המשתתפים.ות שיתפו שכספורטאים צעירים בקבוצה הם חשים יחס מנוכר יותר מצד המאמן, לעומת ספורטאים בגירים, שמכירים את המאמן שנים רבות ומקיימים עמו קשר אישי וקרוב.

ב. ניכור והתעלמות: המשתתפים.ות התייחסו למקרים בהם המאמן מתעלם מהם באופן מופגן ומכוון כתוצאה מפעולה שאינה לשביעות רצונו, או בשל חוסר הצלחה באימון או משחק.

ג. תקשורת אלימה: המשתתפים.ות ציינו כי שגרת האימונים מלווה לא פעם בצעקות, אף צרחות, מצד המאמן. לדבריהם, מדובר באקט משפיל שלא מתמרץ אותם להשתפר כספורטאים וספורטאיות, וחשוב שמאמנים יילמדו לתקשר איתם באופן חיובי ומיטבי.

לעמדת המשתתפים.ות, על מנת לדרבן אותם לממש את הפוטנציאל שלהם בספורט, על המאמנים לנהל שיח ותקשורת מכבדים ומקרבים, להציע תמריצים וחיזוקים חיוביים, ולתת גם מרחב לטעויות. *"שיתנו לנו להיכשל", "שילחמו מוטיבציה אישית וקבוצתית", "מחלחלות ממאמנים ודברים טובים, שלא יצטקו", "סרטוני מוטיבציה".*

ד. אמירות פוגעניות ומקטינות: פעמים רבות מאמנים מתבטאים באופן שבעיני המשתתפים.ות אינו לגיטימי, לא נעים, ואף פוגעני. המשתתפים.ות הדגישו שעל מאמנים להימנע מ-'לרדת' עליהם ולהתבדח על חשבונם, להעליב אותם או להתבטא באופן משפיל על רקע מגדרי או גזעני. כמו כן, על מאמנים לשים לב שלא לכנות ספורטאים בכינויים שעלולים, אפילו שלא במתכוון, להעליב אותם, ולהימנע מאמירות חד-משמעיות שמשקפות את חוסר האמונה של המאמן בספורטאי (למשל *"את לא תצליח..."*). בהקשר זה, המשתתפים.ות סברו כי חשוב להסביר לילדים ונוער ספורטאים על הגבולות המקובלים לתקשורת בין ספורטאי למאמן, ולהבהיר להם שאמירות או התבטאויות לעיל אינן לגיטימיות ועולות כדי פגיעה. זאת, מאחר שילדים ונוער ספורטאים, בייחוד בגילאים צעירים, לא תמיד מבינים שהם זכאים לשיח מכבד, והם עלולים אף להפנים את האמירות השליליות של המאמן, ולהאמין להן באופן מוחלט - גם באופן לא מודע - עד כדי פגיעה אישית ומקצועית. *"לפעמים דברים שמאמן יגיד לא בהכרח ירגישו 'פוגעים' אלא הם פשוט יתקבלו כעובדה לדוגמא - 'אני לא מאמין שאת טובה מספיק כדי להגיע לפה ולפה'.. בעקבות המעמד של המאמן בעיני הספורטאי - לרוב דמות סמכות וכבוד, דמות להערכה והערצה - אז הדברים יתקבלו כעובדה ידועה אצל הספורטאי ויגבילו אותו".*

ה. מרחב אישי ומגע: המשתתפות הספורטאיות התייחסו לנושא של מרחב אישי ומגע בספורט מצד מאמנים. בעיקר, המשתתפות התמקדו במגע שמתבצע כחלק מ'תיקון' והדגמה של תרגילים על ידי המאמן. חשוב לציין כי המשתתפות ראו בסוג מגע זה כמעין שטח אפור, שלא בהכרח עולה כדי הטרדה מינית, אבל כן עשוי לעורר בהן רתיעה, אי-נעימות, ולפגוע בתחושת הבטחון האישי שלהן. המשתתפות מכירות בכך שיש צורך במגע במסגרת ספורט, לצרכי האימון ושיפור הביצועים האישיים. עם זאת, המגע גם עשוי להיות מורכב ולא נעים עבורן והן סבורות כי מאמנים אינם רגישים מספיק לסוגיה, ועל כן חשוב להשקיע בהכשרה והסברה בנושא, ולקרוא למאמנים לצמצם למינימום הנדרש את המגע בספורטאיות ילדות ונערות. הספורטאיות עוד ציינו כי הן מפחדות שטענות לענין זה יתפסו על ידי המאמן כ'קטנוניות' או כ'לא מקצועיות', וכי הן אינן מרגישות שיש להן 'כתובת' ברורה אליה ניתן לפנות בנושא.

5. בנוסף, המשתתפים.ות ציינו כי לא פעם מתעוררים קונפליקטים בין ספורטאים.ות בקבוצה, וכן התייחסו לקושי הייחודי של ספורטאים צעירים השותפים בקבוצה עם ספורטאים בגירים ומנוסים יותר. לדבריהם, האווירה בקבוצה, והיחס מצד הבגירים לקטינים, עשויים להיות נוקשים ומתוחים, ולפגוע בתחושת המוגנות בקבוצה (עם זאת, חלק מהמשתתפים.ות גם ציינו שבענפים מסוימים חל שינוי חיובי בעניין, והבגירים החלו 'לאמץ' את הצעירים, לתמוך ולסייע להם). נוכח זאת, חלק מהמשתתפים.ות סברו כי יש למאמן **אחריות כלפי הדינמיקה הקבוצתית וכי עליו להתערב במקרי מוגנות בין חבריה.** כך למשל, חלק מהמשתתפים.ות הביעו תסכול מכך שהמאמן לא מתערב בדינמיקות קבוצתיות שליליות. זאת במיוחד כאשר מדובר באימונים מעורבים (ספורטאים בנים ובנות יחד), במסגרתם נאמרות לספורטאיות הערות פוגעניות על רקע המגדר שלהן, והמאמן בוחר שלא להגיב ופוטר זאת (*"הם נערים מתגרים ככה זה"*) או, חמור מכך, אף מגבה את

האמירות או מוביל את השיח הפוגעני.

6. המשתתפים. וזו סברו כי נדרשות **הכשרות לכלל המאמנים** שעובדים עם קטינים בנושא מוגנות ילדים ונוער בספורט, ובפרט למאמנים בספורט מקצועני / עילית. על הכשרות כאמור לכלול התייחסות לכלל ההיבטים שצוינו לעיל, בהם תקשורת מיטיבה עם הספורטאים; צמצום מגע פיזי; שמירה על מוגנות ילדים ונוער במסגרת הקבוצתית; ועוד. **"חשוב להכניס לקורסי מאמנים הרבה יותר צד מנצלי כי להיות מאמן זה לא רק לדעת להעביר את האימון ולתת את התרגילים אלא גם לדעת להתאים את היחס לכל אחד לפי מה שמנצלים לו וכמובן לדעת את הגבולות הקבועים ולא לחצות אותם".**

7. לדברי המשתתפים. וזו, התקשורת עם המאמן מתקיימת באופן שגרתי גם מעבר לשעות האימונים. כך, חלק מהמאמנים זמינים עבור הספורטאים, טלפונית או באופן מקוון, גם בשעות מאוחרות. נוכח ההתפתחות הדיגיטליות, יש צורך בהתייחסות מעמיקה יותר לתקשורת ולגבולות מאמן-ספורטאי במרחב המקוון, כמו גם ברשתות החברתיות.

ג. תפקיד ממונת המוגנות ביחס לתקשורת עם ילדים ונוער וטיפול בפניותיהם

1. מרבית המשתתפים. וזו ציינו שלאורך השנים הם או חבריהם חוו אירועים לא נעימים במסגרת פעילותם הספורטיבית אך **רק מעטים מהם החליטו לפנות לגורם אחראי כלשהו** (למשל, מאמן, מנהל) לגבי המקרה או האירוע. שאר המשתתפים. וזו ציינו כי הם לא דיווחו על המקרה כלל. מבין אלה שפנו לגורם אחראי בנדון לסיוע, **הרוב ציינו כי הם חשו שפנייתם לא נענתה**, ובשל כך הם העדיפו שלא לפנות לסיוע במקרים נוספים (כך למשל, הם שיתפו כי היו מקרים שפנייה למאמן לסיוע הסתכמה במשפט **"תפתרו את זה לבד"**).

2. המשתתפים. וזו דנו **בחסמים לפניה לסיוע**, בהם חשש משיפוטיות וביקורת; חשש שלא יתייחסו ברצינות לפניות או לא יפעלו לטובתם; חשש שהם ייתפסו כקטנוניים או שהתלונה שלהם 'תסמן' אותם אל מול המאמן באופן שלילי וכתוצאה מכך הם יפגעו מקצועית (**"תמיד יהיה את החשש שלבקר את המאמן יעלה בפגיעה מקצועית"**); החשש שפרטיותם תיפגע; חשש שפניותם תועבר גם לעיני גורמים אחרים ללא שליטתם או היידוע שלהם; ועוד.

3. המשתתפים. וזו ראו בהחלטה למנות ממונת מוגנות באיגודי והתאחדויות ספורט **צעד חיובי לקידום מוגנות בספורט**. על מנת שממונת המוגנות תהווה כתובת רלוונטית ונגישה לפניה עבור ילדים ונוער ספורטאים, המשתתפים סברו כי על הממונה: **א) לבסס ערוץ תקשורת ראשוני עם הספורטאים הצעירים**. לשם כך, על הממונה לבקר אותם במתקנים השונים, להציג את עצמה בפניהם, ולוודא שיש להם את פרטי ההתקשרות עמה. **ב) לקיים קשר רציף ומתמשך עם הספורטאים הצעירים על מנת שהם ירגישו בנוח לפנות אליה**. ג) לעודד פנייה ושיתוף של ספורטאים צעירים, **מבלי ללחוץ עליהם**. (**"שתכיר את הספורטאים תציג את עצמך ותעשה את עצמך דמות יותר נגישה"**).

4. בהקשר זה יצוין כי חלק המשתתפים. וזו סברו **שעל ממונת המוגנות לעודד לא רק את הספורטאים שנפגעו לפנות אליה, אלא גם את חבריהם לקבוצה**. לדבריהם, במקרים של פגיעה או סיכון, בני ובנות נוער הם בדרך כלל פונים לחבר. ולכן חשוב שאותו חבר. ירגיש בנוח לדווח גם על מקרה שלא קרה לו באופן אישי. עם זאת, מרבית מהמשתתפים ציינו כי כאשר חברם במצוקה, עליהם להיות שם בשבילו, לייעץ, ולתמוך בו (**"אנחנו איתו"**). הם סוברים כי, ככלל, אין זה מקומם לשתף מבוגר במצוקה אישית של חברם, בניגוד לרצונו, וכי יש לעשות כן רק במצבי קצה חירומיים (למשל, אובדנות).

5. המשתתפים.ות סברו כי **אופן הפניה לממונת מוגנות** צריכה להיות ברורה ונגישה לילדים ולנוער, וכי יש לאפשר מגוון דרכים ואפיקים לפניה כאמור (לרבות ווטסאפ; שיחת וידאו; שיחה טלפונית; מפגש פיסי ועוד). כמו כן, המשתתפים.ות הדגישו את הצורך ליצור גם מנגנון פניות אנונימי (בעיקר לפניות הנוגעות לסוגיות רחבות או כלליות, ולא קשורות לספורטאי או ספורטאית ספציפיים. למשל, מאמן שמספר לקבוצה כולה בדיחות פוגעניות). כמו כן, מרביתם היו מעדיפים כי במקרי מוגנות, הפניה הראשונה שלהם לממונה תיעשה באופן מקוון, אך הם מאמינים כי במהלך הטיפול במקרה וביסוס הקשר האישי עם הממונה, הם ירגישו בנוח להיפגש עמה פיזית.
6. המשתתפים העלו מספר **'עקרונות על' בפניות ילדים ונוער ספורטאים**: (א) מתן תיקוף לפגיעה ואמונה בפונה (**"לדעת שאני שאני פונה אכפת מאני ואמה שעובר עלי"**); (ב) מתן התייחסות רצינית לפניה; (ג) טיפול בפנייה תוך שיתוף פעולה עם הפונה, וידוע שלו על הצעדים הבאים והתוצאות האפשריות; (ד) 'תוצאות בשטח' בעקבות הטיפול בפנייה. (ה) לקבוע פרוטוקול אחיד לטיפול בפניות, שיתייחס בין היתר, להבטחת פרטיות, שיתופם בהליך הבירור; לקבלת מידע; ועוד.
7. בנוסף, המשתתפים.ות הדגישו את **המקום החשוב של ההורים להבטחת מוגנות בכלל, ובספורט בפרט**. הם ציינו כי מבין המבוגרים בסביבתם הקרובה הם יעדיפו לשתף את הוריהם במקרי מוגנות, וכי לא פעם ההורים יהיו אלו שיעבירו את הפניה לגוף הספורט, ויתווכו את הקשר מול הגורמים הרלוונטיים בו. עם זאת, המשתתפים.ות הדגישו כי הם לא תמיד מעוניינים במעורבות הורים ישירה מול גורמי הסמכות בספורט עצמם (למשל, המאמן), והם סבורים כי ממונת המוגנות, כדמות מקצועית 'ניטראלית' בספורט, יכולה להוות כתובת מתאימה גם להורים. לכן, המשתתפים.ות הציעו **לקיים מפגשי היכרות בין ממונת המוגנות להורים**.
8. המשתתפים.ות סברו **שילדים ונוער ספורטאים צריכים לקבל ידע ולעבור הכשרות** בנושא המוגנות בספורט, באופן מותאם גיל. חלק מהמשתתפים.ות ציינו שיש חשיבות רבה לגורם שיעביר את תכני ההכשרה. בהקשר זה, חלק מהמשתתפים.ות סברו שכדאי שתכנים כאמור יועברו על ידי גורמים שהם חלק מהשגרה הספורטיבית שלהם (למשל, עו"ס של פנימיית וינגייט), וחלק העדיפו גורמים מקצועיים או טיפוליים אחרים, בעלי מומחיות בתחום (למשל, ממונת המוגנות). בכל מקרה, רוב המשתתפים.ות סברו שעדיף שגורמים שאחראים עליהם ישירות ושעלולים להיות פוגעניים (למשל, המאמן) לא יעבירו להם את תכני ההכשרה.
9. חלק מהמשתתפים.ות סברו כי על הממונה **להפיץ תכני חינוך והסברה** בתחום של מוגנות בספורט לספורטאים צעירים, באופן שמותאם לגילם, בגרותם, ומידת הבנתם (למשל, סרטונים, עלונים, ועוד).

נספחים:

תוצר משותף -
עלון לילדים ונוער
על מוגנות בספורט
(בשפה העברית והערבית)

ספורט בטוח

יש לך את הזכות להרגיש בטוחה.
בסביבה הספורטיבית שלך

אם אתה או חברה.
חוזה התנהגות כזו –
אל תישארו עם זה לבד!
פנו לממונה המוגנות
באיגוד הספורט לסיוע.

פגיעה
רגשית

הערות
פוגעניות
על דימוי
גוף

אלו
התנהגויות
פסולות
ואסורות

אלימות
פיזית

בריונות
ושיימינג
(גם על-ידי
חברי הקבוצה
וגם ברשת)

הזנחה

פגיעה
מינית

בכל איגוד ספורט
יש ממונה מוגנות
בספורט שתפקידו.
לסייע לכם. בכל
פניה בנושא.

الرياضة الآمنة

الأمان من حقك خلال ممارستك الرياضية

إذا تعرضت أنت أو أحد من
أصدقائك لمثل هذه المضايقات -
أنت لست لوحدها!
بإمكانكم التواصل مع
مسؤول الحماية في الاتحاد
الرياضي للحصول على المساعدة؟

تعليقات
مسيئة لشكل
وصورة
الجسم

الاعتداء
النفسي

العنف
الجسدي

هذه
سلوكيات
غير مقبولة
ومحظورة

التنمر
والتشهير
(سواءً من قبل
أعضاء المجموعة
أو عبر الانترنت)

الاهمال

الاعتداء
الجنسي

هناك مسؤول حماية في
كل اتحاد رياضي، وظيفته
مساعدتك في أي توجه
حول هذا الموضوع.

